

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnicijemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrtleta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 14. februarija 1866. ~

Obrtniške stvari.

Naj Matica pomaga tudi obrtnijstvu. *)

Dobro bi bilo, da se Matica naša ozrè tudi na potrebe domačega obrtnijstva; zato pravim: naj skrbí, da pride na dan „Slovenski Zidar.“ To bi bila knjiga, v kateri bi se umevno razlagalo pazljivemu zidarju vse, kar spada v zidarijo. Kakošen mora biti pesek, kje se dobí dober pesek, kako je delati dobro malto, kako betón (zidanje s hidravličnim apnom), katero kamenje je bolje za zidanje, z eno besedo od grude skale do obrezanega kamna naj bi razlagal „Slov. zidar“, umevno človeku razumnemu, ki pa nemških knjig rabiti ne more. Ta knjiga naj bi podučevala z besedami in načrti (plan) v vsem, kar gré k zidanju na suhem in v vodi, od prvih tvarin zidarstva do gotove stavbe. V ta namen naj bi se sestavil odbor izvedenih mož (zidarjev), kakega profesorja na realki, ki uči stavstvo (graditeljstvo), in enega za načrte ali plane. Taka knjiga bi pomagala narodu izdatno, duševno in materialno. Kako rad jo bo prebiral razumni zidar v nedeljo popoldne, namesti da se klati po oštarijah. Pri tej priliki omenim enega takih. Je v Tuhinu brihten zidarski mojster, Peter Hribar, bratranec znanega skladatelja v Ipavi. On ima več knjig z načrti ali plani; duhta in premišljuje jih, pa besed ne razume. En tak imenik sem mu poslovenil v nekih šolskih počitnicah, da vsaj figure brati zná. S kolikim veseljem bi sprejel tak človek „Slovenskega Zidarja!“ Se vé, knjiga sama ne bo vsega storila, pa vendar veliko veliko hasnila.

Da je Slovencem take knjige treba, lahko sprevidi vsak; le pomislimo, koliko denarja gré iz Kranjskega na Furlansko Lahom. Pri vsakem bolj ličnem stebriču mora že Lah likati; naši zidarji pa so mu le za „hond-longarja.“ Že leta 1840. me je srdilo, ko sem hodil v prvo latinsko šolo in čul pri špitalskem mostu same Lahe kričati svoj hu kakor želve. Ko bi se skrbelo za pravi poduk, tistih 40.000 bi bilo lahko domá ostalo. Domačini bi imeli dela in denarjev. Lahom dajamo denarje, naše bistre glave pa grejo na Hrvaško drva sekati in slamo rezati, da se pokvarijo na duši in na telesu! Kar more Lah, Slovenec tudi more; dajte mu le priliko učiti se. In ko bi slovenska Matica v tem oziru mogla narodu kaj pripomoči, ali vsaj začela pomagati; tako bode ona narodu to, kar pomeni njeno imé, namreč „kapital.“ Vem, dobro vem, da po taki knjigi

*) Matičin odbor je v poslednji seji prevdaril ta predlog, vendar za zdaj ga je še odložil, mislé, da bi se ta nasvèt razširil na še druga rokodelstva in obrtnijstva in da bi tudi Slovencem se napravila knjiga po izgledu nemške, ki v več zvezkih obdelava najvažniša obrtnijstva pod naslovom „Schauplatz der Handwerke und Künste.“ Vred.

ne bodo slovenski zidarji kar iz tal lezli, Lah pa bežali skozi Hrušico; al tega sem dobro prepričan, da bode ljudem všeč, da jo bodo razumni fantje radi brali, domoljubi pa Matica še raji podpirali. Teorija in praksa morate iti ob roki. Kar vidi rasteči mladenec pri mojstru, dopada se mu, pa notranjih razlogov dostikrat ne razume in dela tlačansko — je le veden pomagač; če pa bo imel teoretične razumke že pred in videl, kako se dela djanski, mislil in kombiniral bo samostojno dalje ter napredoval v svojem tvornarstvu. Samo tako je napredek mogoč. Ne pa kakor je z našimi zidarji doslej; so namreč ali samouki ali pa so slepi posnemovavci svojih samoukih mojstrov, ki jim še dostikrat nalašč umetnijo prikrivajo. Medved je bil izvrsten mož, pa je li zapustil zapisano svojo umetnost? Kdo njegovih učencev (delavcev) je razumel njegovo praktiko brez teoretičnega uka? Kako je delal on, to vejo, njegovo idejo pa javalne imajo, in tako imajo od Medveda samo to, da so pri njem delali. Videl sem človeka, ki je stavil rusko peč po Medvedovo, toda mene je zeblo pri njej tudi po medvedovo.

To je moja misel. Naj prevdari slavní odbor: ali? in kako? bi se dala reč ta izpeljati. Bi se li razpisale premije? ali bi se napravil za knjigo odbor? ali morda bi se ustanovile štipendije mladenčem, ki bi šli učiti se k Lahom, pa s tem pogojem, da bodo drugim kazali. Po vsakem načinu knjiga „Slovenski Zidar“ pa mora biti. — Imamo „Vrtnarja“, „Čbelarja“, „Vinorejca“, „Svilorejca“, „Živinozdravnika“ — dajte nam še „Zidarja.“

P. Ladislav.

Gospodarske stvari.

Gospodarska novica.

* Tudi žito se dá požlahniti. — Ako se dajo žlahnejša plemena pri živini napraviti, zakaj ne tudi pri rastlinah? Angleži so to začeli. Gosp. Hallet si po pravilih živinske reje: „od dobrih staršev najboljšo mlado živino za plemo ohraniti“ prizadeva skušati to tudi pri žitu. Za jesensko posetev 1859. leta si je odbral klas, ki je imel 40 zrn. Eno teh zrn je med vsemi družimi rodilo 10 najlepših klasov, ki so dali 688 zrn. Najlepši klas tega družega pridelka z 79 zrn je odločil za seme. Eno zrno je dalo 17 klasov z 1190 zrn. Izmed teh je izbral sopet najmočnejši klas z 90 zrn in drugo leto vsejal. Dal je 39 klasov z 2145 zrn. Najmočnejši klas z 74 zrn je 1862. leta odločil za seme in dobil 52 klasov. — Ali ne kaže to, da se po tej poti dá zboljšati žito? Skusimo!